

ασηγαννα

Μυτιληναίων Λόγος • Τέχνες • Πολιτισμός
κάθε δεύτερη Πανσέληνο

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ «Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ»

Εκδότης - Διευθυντής: Περικλής Φ. Μαυρογιάννης

8

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ '08

ΜΥΤΙΛΗΝΗ
Μοιράζεται χάρισμα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΕΥΧΟΣ 8 / 14 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2008 - Πανσέληνος

Το περιοδικό *«Ασέληνα»* Μυυληναίων Λόγος - Τέχνης - Πολιτισμός «μοιράζεται χάρισμα»

Κυκλοφορεί κάθε δεύτερη πανσέληνο

3	Απ' τη φθινοπωρινή μας
γειτονιά...
του Περικλή ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ	9	Μια μικρή αναδρομή στη μνήμη
έτσι σαν σε κινηματογράφο
του Χρήστου ΒΟΥΠΟΥΡΑ
3	Εκείνος ο Σεπτεμβριος του 1922
του Δημήτρη ΚΙΝΔΕΡΑΗ	11	Λεσβιακός, σαπρικός λόγος
του Δημήτρη ΚΙΝΔΕΡΑΗ
4	Α' Θερινή Συνάντηση Πολιτισμού
Θέμα: «Λεσβιακός Λόγος & Τέχνη
χθες και σήμερα» Α' Μέρος	13	Μυυληνιά παρλάτα «Ι ΓΑΔΑΡΟΥΣ»
του Αργύρη ΑΡΑΒΑΝΟΠΟΥΛΟΥ
6	Ο πεζός λόγος σήμερα
του Τάκη ΧΑΤΖΗΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ	15	«Έργα και Ημέραι» Πολιτισμού
7	ΣΟΦΙΑ ΤΑΤΑ. Υφαίνοντας
την ομορφιά του Αιγαίου
του Π.Μ.	16	Οπισθόφυλλο. ΑΤΖΕΝΤΑ
των φθινοπωρινών εκδηλώσεων '08 του ΦΟΜ
8	Αποχαιρετισμός στην Ποίηση
του Φαίδωνα ΘΕΟΦΙΛΟΥ		

Εσωτερικές σελίδες:

Σκέτσα

- * Μίλτης ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ σ. 6, 7
- * Μάρω ΜΙΣΣΙΟΥ σ. 11
- * Γιώργος ΚΑΚΑΔΕΛΛΗΣ σ. 14

Εξώφυλλο: «Γειτονιά, στο Μόλυβο»
Ταπισσερί της Σοφίας ΤΑΤΑ

Ζωγραφική

- * Γιώργος ΛΟΛΟΣΙΔΗΣ σ. 4

Λογότυπο: «Α σελάννα»
Της ζωγράφου Μαρίας ΚΑΛΛΙΠΟΛΙΤΗ

Ταπισσερί

- * Σοφία ΤΑΤΑ σ. 7

Φωτογραφίες

- * «Η Σμύρνη στις φλόγες» σ. 3
(Αρχείο, Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών)
- * Στράτος ΔΟΥΚΑΚΗΣ σ. 4, 5, 15
- * 3 Φωτογραφίες (ιδιωτ. αρχείο) σ. 8, 9, 13

Background

- * Κ. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ σ. 6, 8, 10, 12
«Μήθυρνα II», ξυλογραφία 1971
- * Grigoris ANDRIOUTSA (οκτίσο) σ. 3

Το *«Ασέληνα»* «ανοιχτό δώμα»

σε όλους τους δημιουργούς

Όσοι από τους δημιουργούς
στο χώρο των Γραμμάτων και Τεχνών
επιθυμούν να στείλουν «συνεργασίες»
προς δημοσίευση ή να διατυπώσουν
απόψεις, σκέψεις ή προτάσεις
πάνω σε ευρύτερα Πολιτιστικά θέματα

το «ά σελάννα»

είναι πρόθυμο να φιλοξενήσει κείμενά τους
με μόνη παράκληση αυτά να είναι
σύγχρονα και περιεκτικά.

(Παράκληση, τα κείμενα σε ηλεκτρονικό αρχείο)

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ:

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ «Ο Θεόφιλος» (1977)

Γραφεία: Σαμοθράκης 3 ♦ Ταχ. Θυρ. 68 ♦ 811 00 Μυτιλήνη

Εκδότης - Διευθυντής - Επιμελητής: ΠΕΡΙΚΛΗΣ Φ. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ, Πρόεδρος ΦΟΜ

Τηλ. & Fax: (+30) 22510 43533 • Mob: (+30) 6977922979

e-mail: seftelis@yahoo.gr

Σελιδοποίηση - Εκτύπωση:

PROMOLINE A.E. • Τηλ. & Fax: 22510 44054

e-mail: promoline@les.forthnet.gr

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση του περιεχομένου του περιοδικού
μόνο με προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη (N. 2121/93)

ME MIA MATIA

Απ' τη φθινοπωρινή μας γειτονιά...

«Να σκέπτεσαι
σαν άνθρωπος δράσεως
και να ενεργείς
σαν άνθρωπος σκέψεως»

ΣΩΣΤΟΣ ΚΑΙ ΠΕΝΤΑΚΑΘΑΡΟΣ
ο παραπάνω προαιρετικός λόγος.

Ισχύει για όλους μας. Ιδιαίτερα για τους ανθρώπους των Γραμμάτων και της Τέχνης, που κατά τεκμήριο διαθέτουν πιο ευαίσθητες πνευματικές και καλλιτεχνικές κεραίες, και μπορούν να επηρεάζουν με τη γραφή, τον λόγο και τις τέχνες τους, στο καλό ή στο κακό, τις κοινωνίες. Αλλά γιατί όχι, και για όλους τους «μυροσπάρτες», τους ενεργούς και ευαισθητοποιημένους πολίτες που αγωνίζονται, με τόλη και ελευθερία να ρίξουν «σπόρο ιδέας αγαθής και χρήσιμης σ' αυτήν εδώ τη γη», μπας και ριζώσει - φυτρώσει και καρποφορήσει η Αλήθεια, αδιόταχτα.

Όμως, η παραπάνω βαθυστάχστη «προτροπή» θα έπρεπε να ισχύει, και κυρίως να προβληματίζει σαν ανατροπή, και τους «υπεύθυνους διοικούντες» ενός τόπου, τους «τα πρώτα φέροντες».

...Γιατί, κακά τα ψέματα, πάντοτε και τώρα, οι δοτοί ή αιρετοί «διοικούντες», δυστυχώς ή ευτυχώς, διοικούνται και μεθοδεύουν δίκαια ή πλαθμένα, τη δυνατότητα υλοποίησης της οποιας πολιτιστικής ή κοινωνικής δραστηριότητας τόσο της Πολιτείας, όσο και των ταχθέντων εκείνων πολιτών που εθελοντικά και χωρίς «αντίκρουσμα» νοιάζονται πραγματικά για τα κοινά.

Αυτοί, οι επικεφαλής ενός τόπου, οι κρατούντες και έχοντες «εξουσιαστές» ή ζωντανεύουν τα «οράματα» για μια «αναγέννηση» της κοινωνίας ή με τις «πρακτικές» τους, «βγάζοντας σκελετούς απ' την ντουλάπα», λιμανεύουν την «κοινοδοδότησή» της!..

Αυτά, τα ολήγα' απ' τη θλιμμένη, φθινοπωρινή γειτονιά μας, που διψάει...

Περικλής ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Εκείνος ο Σεπτέμβρης του 1922

εν θέλω, δεν μου αρέσει πάνω από τις «μαύρες σελίδες» της Ιστορίας της πατρίδας να θρηνώ και να θρηνώ δεν μου αρέσει να θυμάμαι!

Τα λάθη πληρώνονται και οι μνήμες αναμφισβήτητα υπάρχουν και διδάσκουν, πρέπει να διδάσκουν, αλλά οι δακρυσμένες γιορτές και οι «ιστορικές επαναλήψεις» με το «Αχ, τι πάθαμε!», «Αχ, τι μας έκαναν» «Αχ, τι χάσαμε!», συμπαθάνω με, δεν νομίζω ότι κάτι προσφέρουν! Και οι Θείες Λειτουργίες που γίνονται στα ερείπια των Εκκλησιών μας, που μετά την ήττα μας έγιναν ποιμνιοστάσια, ΔΕΝ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ!

Όμως, μετά από μια καταστροφή πάντα έρχεται μια αναγέννηση!

Να, πού πρέπει να σταθούμε! Να, πού πρέπει να κλίνουμε ευλαβικά το κεφάλι!

Τι νόημα έχει να διηγηθώ πως ο αδερφός του παππού μου, στο τεράστιο περιβόλι του στις ΦΩΚΙΕΣ, δεν άκουσε τον αδερφό του τον ΔΗΜΗΤΡΟ που του είπε: «Μάζεψτε γρήγορα Κωσταντή και πάμε να φύγουμε, καταβαίνουν οι Τσέτες»! Κι εκείνος, απάντησε: «Φύγ' εσύ, εγώ έχω να ποτίσω την μπάμια». 6 στρέμματα μπάμια! 25 στρέμματα όλο το περιβόλι, στη Βόρη, λίγα χιλιόμετρα μετά τις Φώκιες! Ο Κωσταντής ποτίσε τη μπάμια αλλά όχι με νερό! Με το αίμα του!

Θα πάρω την εικόνα, από τη στιγμή που με καίκια-βάρκες-πλοία, οι δικοί μας άνθρωποι, αυτών ντε, που σπόροι τους είμασταν, ήρθαν εδώ και αλλού και στον Πειραιά μ' ένα μπάγο τα πολύ στη πλάτη, τα ρούχα που φορούσαν, και δυο εικόνες κρυμμένες στον κόρφο! Ελλάδα και Ορθοδοξία, μπροστά στην καρδιά τους και κάτω από το μοναδικό υφαντό ποικύμιό τους!

Στο Γυμνάσιο στην αυλή, στο Μακρύ Γαλό, στο Ακλειδιού, στους μαχαλάδες, στην Επάνω Σκάλα, στο Νιο Χωριό, παντού η προσφυγιά, η φτώχεια των μέχρι χθες νοικοκυraίων Ελλήνων της ΙΩΝΙ-ΑΣ, της ΑΙΟΛΙΔΟΣ! Άνθρωποι αξιοπρεπείς αλλά διωγμένοι, κατατρεγμένοι! Έλεος! Λίγο ψωμί, μια παράγκα, μα χωρίς να ζητιανέψουν γιατί πίστεψαν ότι

δεν θα ακούσουν...σσκελντί, αλλά «καλωσορίσατε αδέρφια»!

Δεν έγινε έτσι! Δεν υποδέχτηκαν οι ΜΥΤΙΛΗΝΙΟΙ την προσφυγιά με καλή διάθεση και οδελφικότητα και αγάπη.

Η ΑΝΣΕΛ ΚΟΥΡΤΙΑΝ από την ΠΡΟΥΣΑ, έγραψε στα «τετράδιά της» ότι μόλις έβλεπαν ή άκουγαν οι Μυτιληνιοί στους δρόμους, πρόσφυγες, έκλειναν ερμητικά, τοξερταβέδες συρταρωτούς και γρίλιες και ξωφύλλα με ταμπάδες μασίφ!

Έλα όμως που αυτοί οι ΕΛΛΗΝΕΣ είχαν μαζί τους, πίστη και πείσμα και αισιοδοξία και δύναμη για δουλειά, για σκληρή δουλειά! Δουλειά από το χάρμα ως το σκοτεινιάσμα και πιο πολύ, με τη λάμπα του γκαζιού!

Είχαν ακόμα μαζί τους την υπομονή του αδύναμου μπροστά στον βολεμένο και γνώριζαν ότι ο βολεμένος θέλει να τους πάρει και την τελευταία σταγόνα του ιδρώτα τους για να κερδίσει την υπεραξία της εργασίας! Είχαν μαζί τους μυστικά της τέχνης στις κατασκευές, είχαν δεξιότητες στη γεωργία, μα και στην μουσική και στη ζωγραφική και στη λογοτεχνία. Είχαν προίκα οι άνθρωποι αφανέρωτοι!

Στα πρώτα δέκα χρόνια ριζωσαν και τότε φάνηκε η προίκα τους και τότε διακρίθηκε ο πολιτισμός τους και από εκεί και πέρα, έφεραν αποτελέσματα! Νοικοκυραίοι και σκεραίοι άνθρωποι!

Φτώχεια να! Ποτέ έγκλημα, ποτέ αρπαγή, αλλά μόνο ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ, λιθαράκι στο λιθαράκι! Το πού έφτασαν οι ίδιοι ή τα παιδιά τους είναι γνωστό! Από όπου πήδηξε η κατσίκια, θα πήδηξει και το κατσίκι! Πόσες «μυροές» και «αξίες» βγήκαν από την προσφυγιά, είναι γνωστό!

Αυτά θέλω να πω! Το «τι πάθαμε»...πάει! Το τι έκαναν οι άνθρωποι μας, οι πρόγονοί μας σαν ήρθαν κι έπιασαν από την αρχή, αυτό είναι το θαυμαστό! Σ' αυτό να υποκλιθούμε και γι αυτό να καμαρώσουμε και γιατί όχι να χορέψουμε! Πάνω από τις «μαύρες σελίδες» να μη κλαίμε, φτάνουν τα δάκρυα και τα μοιρολόγια! Όμως, πάνω από τις σελίδες της αναδημιουργίας να χορεύουμε!...

Δημήτρης ΚΙΝΔΕΡΛΗΣ

Η Σύγχρονη σκευή

Α' Θερινή Συνάν

Θέμα: «Λεσβιακός Λόγος»

Ο Νομάρχης Λέσβου

Πάυλος Βογιατζής

ο Δήμαρχος Μηθύνης

Στέλιος Καραντώνης

και

ο Πρόεδρος του Πολιτιστικού Κέντρου

Φιλοτεχνικού Ομίλου Μυτιλήνης «Ο Θεόφιλος»

Περικλής Μανρογιάννης

στο πλαίσιο εορτασμού

30 ΧΡΟΝΙΑ ΦΟΜ (1977-2007)

σας προσκαλούν να παρακολουθήσετε την

Α' ΘΕΡΙΝΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

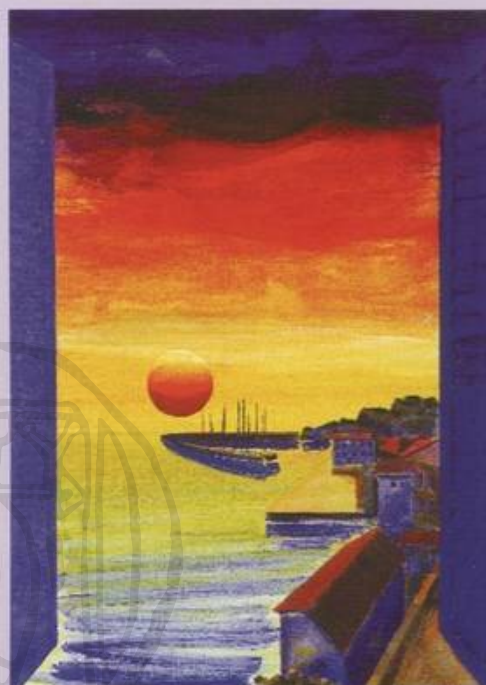
με θεματικό άξονα

«Λεσβιακός Λόγος & Τέχνη, χθες και σήμερα»

στο ΚΑΣΤΡΟ ΜΗΘΥΜΝΑΣ

τη ΔΕΥΤΕΡΑ 18 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2008

και ώρα 20.00'.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΟΥΦΟΣ «Μαίευτος»

Α' ΘΕΡΙΝΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ —

Αρχοντίδου - Αργύρη Αглаΐα, Επίτιμη Έφορος Αρχαιοτήτων

«Το αρχαίο θέατρο της Μυτιλήνης και πολιτισμικές προεκτάσεις»

Βούπουρας Χρήστος, Σκηνοθέτης

«Μια μικρή αναδρομή στη μνήμη, έτσι σαν σε κινηματογράφο»

Γιαννέλλης Γιάννης, Βουλευτής Λέσβου, συγγραφέας

«Λεσβιακή Ζωγραφική»

Γιαπαλής Αριστείδης, Διδάκτωρ Σορβόνης

«Σκέψεις για την Πνευματική Λέσβο»

Θεοφύλου Φαίδων, Ποιητής, πεζογράφος

«Αποχαιρετισμός στην Ποίηση»

Χ. Βούπουρας

Χ. Χατζηγιαννιδίου

Δ. Κίνδεζλης

Α. Αρχοντίδου - Αργύρη

Ι. Γιαννέλλης

«Τίς ιδέες μου

«Αξιόν Έστί»

τηση Πολιτισμού & Τέχνη, χθες και σήμερα »

ΠΡΟΤΑΣΗ, να καθιερωθεί ως θεσμός.

Απόλυτα επιτυχημένη μπορεί να χαρακτηριστεί αυτή η «Α' Θερινή Συνάντηση Πολιτισμού».

Ο βασικός διοργανωτής, το Πολιτιστικό Κέντρο Μυτιλήνης ΦΟΜ «Ο Θεόφιλος», με τη σύμπραξη του Δήμου Μήθυμνας και τη στήριξη της Νομαρχίας Λέσβου, στο ανακαινισμένο Κάστρο του Μολύβου, συντροφιά μ' ένα ολόγιομο φεγγάρι, σχεδίασε και ανέδειξε μια ξεχωριστή βραδιά. Ο Νομάρχης Λέσβου Π. Βογιατζής με συγκαρπτήριο γράμμα του καιρέτησε την εκδήλωση.

Παρόντες πάρα πολλοί Μυθυμναίοι, Μυτιληνιοί και Αθηναίοι, και άλλοι πολλοί από άλλα μέρη της Ελλάδας, παρακολούθησαν, επί δύο ώρες περίπου, τις «εισηγήσεις» των εκλεκτών ομιλητών.

Όλοι οι ομιλητές της βραδιάς πέτυχαν με τις κατανυκτικές παρεμβάσεις και τις δωρικές αναφορές τους να κεντρίσουν το ενδιαφέρον του κοινού, που δίκαια θερμά τους χειροκρότησε.

Αξιοσημείωτη είναι η εκ των ομιλητών πρόταση του κ. Αριστείδη Γιαπαλή να καθιερωθεί η «Συνάντηση» ως θεσμός. «Η Μήθυμνα εδώ και χρόνια φιλοξενεί διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις, όμως, τούτη θα έπρεπε να γίνει η αφετηρία για ένα παλλεοσβιακό, και γιατί όχι πανελλήνιο ταξίδι στον Πολιτισμό» τόνισε «Θα πρέπει να θεσμοθετηθεί πάνω σε επίσημη βάση - διευκρίνισε - για να δίνει τη δυνατότητα σε νέους πνευματικούς ανθρώπους να προβάλουν το έργο και τις προτάσεις τους για την πολιτιστική ανάπτυξη του νησιού μας». Την αξιόλογη αυτή «πρόταση» τόσο ο Δήμαρχος Μήθυμνας, όσο και ο Πρόεδρος του ΦΟΜ, αλλά και πολλοί άνθρωποι των Γραμμάτων και της Τέχνης ολόθερμα υιοθέτησαν και ευχήθηκαν να γίνει έργο.

Ο Δήμαρχος Μήθυμνας κ. Στέλιος Καραντώνης ευχαρίστησε όλους τους συντελεστές αυτής της Συνάντησης και είπε «πως ήταν η καλύτερη εκδήλωση που έγινε φέτος στη Μήθυμνα». Επίσης, ευχαρίστησε για την παρουσία τους, τον εκπρόσωπο του Σεβασμιοτάτου Μητροπολίτη Μυθυμνίας Πρωτοσύγκελλο κ. Νικόδημο, τον Πρόεδρο της Ελλάδας στην 'Αγκυρα συμπολίτη μας κ. Φ. Ξύδα, το Στρατηγό Διοικητή της 98 ΑΔΤΕ κ. Φ. Ανδριανόπουλο, τις λοιπές Τοπικές Αρχές, τους ανθρώπους των Γραμμάτων και της Τέχνης, και το εκλεκτό ακροατήριο της βραδιάς.

Τέλος, σημειώνουμε ότι, από το πάνελ των ομιλητών απουσίασαν λόγω ανειλημμένων στην Αθήνα υποχρεώσεών τους οι λογοτέχνες Δημήτρης Νικορέτζος και Στρατής Πασχάλης, ως και ο δημοσιογράφος Στρατής Μπαλάσκας. Επίσης, όλες οι «εισηγήσεις» των ομιλητών της «Συνάντησης» θα δημοσιευθούν στο περιοδικό μας «ά sefánna», σε δυο τεύχη. Ήδη, το Α' Μέρος δημοσιεύεται στο ανά χείρας τεύχος, το δε Β', σε επόμενα τεύχη.

ΟΜΙΛΙΕΣ (Δωδεκάλεπτες)

Κίνδερλης Δημήτρης, Δημοσιογράφος
«Λεσβιακός Σατιρικός Λόγος»

Παπαδέλλης Ραφαήλ, Φιλολόγος, Πρόεδρος Εταιρείας Αιολικών Μελετών
«Λεσβιακή διανόηση, το χτές και το σήμερα»

Χατζηαναγνώστου Τάκης, Συγγραφέας
«Ο Πεζός Λόγος, σήμερα»

Χατζηγιαννίου Χρυσούλα, Φιλολόγος
«Η μπαλάντα του Θεόφιλου». Ποίημα

Επιμέλεια - Συντονισμός: Περικλής Μαυρογιάννης, Πρόεδρος ΦΟΜ

Τ. Χατζηαναγνώστου

Ρ. Παπαδέλλης

Φ. Θεοφίλου

Α. Γιαπαλής

Π. Μαυρογιάννης

όλες ἐνησιώτισα»

ΕΛΥΤΗΣ

Τάκης ΧΑΤΖΗΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ, συγγραφέας

Ο πεζός λόγος σήμερα

Α' ΘΕΡΙΝΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ • Μέρους Α'

Απ' τη μέρα που ανέλαβα να μιλήσω για τον πεζό λόγο σήμερα, νιώθω να με έχει καταλάβει μια επιφυλακτικότητα, μαζί με μια σωρεία ενδοιασμών, που μεταλλάσσονται σε αντίστοιχα ερωτηματικά: είμαι αρμόδιος να μιλήσω για ένα τέτοιο θέμα; ποια τα στατιστικά μου στοιχεία; ποια και πόση η προσωπική μου σχέση με το πλήθος των νέων εκδόσεων; κατά πόσο μπορώ να πω με βεβαιότητα ότι γνωρίζω τις τάσεις των νέων συγγραφέων; σε ποιο βαθμό έχει ξεκαθαρίσει το πού στοχεύει η νέα λογοτεχνία; και είναι διαπιστωμένο ότι πορεύεται με σιγουριά προς κατάκτηση αυτών των στόχων της;

Είναι κουραστικό να παραθέτει κανείς τις αμφιβολίες του πριν καν καταπιαστεί με την ουσία του προβλήματος, για το οποίο έχει να μιλήσει. Γι' αυτό, τις παρακάμπτω, μπαίνοντας κατευθείαν στο θέμα μου, αφού πρώτα σας τονίσω ότι, οι απόψεις που θα ακολουθήσουν είναι αυστηρά προσωπικές, διατυπωμένες κατά υποκειμενική εκτίμηση, με ενδεχόμενο να είναι και λαθεμένες.

Υπάρχει πεζός λόγος σήμερα; (Αναφέρομαι στη χώρα μας και στην ελληνική πραγματικότητα). Ναι, υπάρχει. Και είναι κυριαρχικός ο ρόλος του στα λογοτεχνικά πράγματα, σε σχέση με την ποίηση και με τα άλλα είδη: τη μελέτη, τη δοκιμογραφία, κ.λ.π. - κυριαρχικός με την έννοια ότι κατέχει το συντριπτικό ποσοστό των εκδόσεων. Ας σημειώσουμε επιπλέον ότι αυτές οι εκδόσεις πριν τριάντα, σαράντα χρόνια συμποσούνταν στη χώρα μας γύρω στους τριακόσιους τίτλους. Σήμερα οι πληροφορίες λένε ότι ξεπερνούν τις δέκα χιλιάδες. Ακόμα κι αν περιλαμβάνονται σ' αυτές και οι μεταφράσεις ξένης λογοτεχνίας, καθώς και επιστημονικές και άλλες παρεμφερείς ειδικές εκδόσεις, σίγουρα ο αριθμός των καθαρά λογοτεχνικών, και ειδικότερα του πεζού λόγου που ιδιαίτερα μας ενδιαφέρει εδώ (τα άλλα είδη έχουν πάρα πολύ περιορισθεί), θα είναι ανάλογος.

Το ερώτημα που ανακύπτει, είναι: τι συμβαίνει;

πολλαπλασιάστηκαν σε τέτοιο βαθμό οι έλληνες αναγνώστες; ή πολλαπλασιάστηκαν οι συγγραφείς; Με δεδομένο ότι ο πληθυσμός της χώρας μας δεν αυξήθηκε ιδιαίτερα, η πρώτη απάντηση στο παραπάνω ερωτηματικό είναι θετική και για τη μία και για την άλλη περίπτωση, αφού η κατανομή των δέκα χιλιάδων τίτλων σε δέκα εκατομμύρια πληθυσμό σημαίνει ένα βιβλίο σε κάθε χίλιους κατοίκους, ενώ πριν σαράντα χρόνια η αναλογία αυτή ήταν ένα βιβλίο σε κάθε τριάντα-τρεις χιλιάδες κατοίκους. Ωστόσο, η εικόνα που μας δίνεται έτσι είναι παραπλανητική. Δεν υπάρχουν στοιχεία που να μας μιλούν συγκεκριμένα για την κυκλοφορία αυτών των βιβλίων και την αναγνωσιμότητά τους. Οι ειδήμονες, και όσοι τέλος πάντων ασχολούνται με το θέμα, υποστηρίζουν ότι «*μπορεί οι τίτλοι να αυξάνονται, αλλά οι πωλήσεις του καθενός περιορίζονται σε ελάχιστα βιβλία*».

Το ζήτημα έχει πολλές ερμηνείες. Άλλοτε, πριν τριάντα, σαράντα χρόνια, δεν αποτολμούσε εύκολα κανείς απ' αυτούς που έγραφαν να βγει στα φώτα της δημοσιότητας. Στο χώρο της κριτικής υπήρχε μια πλειάδα μεγάλων ονομάτων διανοούμενων (Αιμ. Χουρμούζιος, Βάσος Βαρίκας, Πέτρος Χάρης κ.λ.π.) που έκοβαν αποφασιστικά και υπεύθυνα το δρόμο στους ευκολογράφους και τους κενούς. Σήμερα αυτά τα ονόματα δεν υπάρχουν πια. Και οι «συγγραφείς», ή τέλος πάντων όσοι ασχολούνται με το γράψιμο, εκδίδουν ελεύθερα κι ανεξέλεγκτα, με τα χρήματά τους, τα βιβλία τους. Η κριτική δεν είναι πια κριτική, γιατί δεν προφταίνει να είναι. Πότε να καθίσει ο κάθε κριτικός να διαβάσει όσα βιβλία εκδίδονται για να πιάσει να γράψει για το καθένα χωριστά; Το άλλοτε λειτούργημα έγινε επάγγελμα, κι αυτός που το ασκεί υπακούει στους νόμους της αγοράς και του εμπορίου, που του επιβάλλουν να περιορίζεται μόνο στην «παρουσίαση» όσων βιβλίων φτάνουν, και με όποιον τρόπο φτάνουν στα χέρια του. Όλα τα άλλα τα τρώει η σιωπή και το σκοτάδι. Αν καταφέρουν να ξεχωρίσουν κάποια, αυτό

το οφείλουν κυρίως στη μόδα, στο σεισμό, στα γούστα, και στις διαθέσεις του κοινού, που εξαρτώνται κι απ' το διαθέσιμο χρόνο του σήμερα, αλλά, κι απ' την αποτελεσματικότητα της προβολής που κάνει στο προϊόν του ο κάθε εκδότης.

Εδώ δεν μπορώ να αποφύγω τον πειρασμό να σημειώσω κάτι που διάβασα πρόσφατα σε μια συνέντευξη μιας ελληνίδας συγγραφέως, απ' αυτές που, όπως λέγεται, είναι πολύ μέσα στα πράγματα τα τελευταία χρόνια: «Για να κρίνεις ένα βιβλίο πρέπει να το έχεις διαβάσει. Σήμερα έχουμε παραδείγματα κριτικών, που επαιρόνται κατ' ιδίαν ότι δεν έχουν διαβάσει το βιβλίο για το οποίο γράφουν κριτική, και μάλιστα λιβέλους».

Με τέτοιες προϋποθέσεις μπορούμε να μιλήσουμε για το περιεχόμενο και την ουσία του πεζού λόγου σήμερα, και για το αν έχει θέσεις, και κατευθύνσεις, και επιδιώξεις, και προοπτικές; Σήμερα είναι όλα ρευστά και ακατάσταλα. Όλα και όλοι ψάχνονται, αναζητώντας έναν δρόμο. Κι επειδή, έχουμε πια μπει στη διαδικτυακή εποχή, ας σημειώσουμε ότι, δεν είναι λίγες οι φωνές που υποδεικνύουν σαν λύση στο πρόβλημα της αναζήτησης και ανεύρεσης μιας ουσιαστικής πορείας του άξιου πεζού λόγου, την καταφυγή στις οθόνες των κομπιούτερς. Μάλιστα, οι περισσότεροι υποστηρίζουν ότι το βιβλίο σαν μορφή φορέα του λόγου είναι πια μια ξεπερασμένη κατάσταση κι η διάδοση των μηνυμάτων των συγγραφέων θα είναι πολύ περισσότερο αποτελεσματική όταν ενδυθεί το ηλεκτρονικό ένδυμα. Αλλά και σ' αυτήν την περίπτωση, ποιος θα μας εγγυηθεί την ποιότητα, ώστε να της αφιερώσουμε τον πολύτιμο χρόνο μας;

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια και κάτω απ' αυτό το πρίσμα θα πρέπει να δούμε και τον Λεσβιακό Λόγο.

Αποφασιστικό συμπέρασμα; δεν υπάρχει. Ψηλαφούμε τα πράγματα. Βαδίζουμε σε καινούρια κι άγνωστα μονοπάτια, αναζητώντας διεξόδους σε μιαν αέναα μεταβαλλόμενη πραγματικότητα. Κάποτε κάπου θα βρεθεί το άνοιγμα που θα οδηγήσει σε μια παραδοχή. Το ζήτημα είναι τότε και προς τα πού θα γίνει αυτό.

Τάκης ΧΑΤΖΗΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Μήθυνα 18-08-08

ΣΟΦΙΑ ΤΑΤΑ

*Υφαίνοντας
την ομορφιά
του Αιγαίου*

ΑΚΑΜΑΤΗ, ευαίσθητη και συνάμα δημιουργική η συμπατριώτισσά μας **ΣΟΦΙΑ ΤΑΤΑ** επιμένει χρόνια τώρα να δημιουργεί τοπία με την τέχνη της **Τ Α Π Ι Σ Σ Ε Ρ Ι**

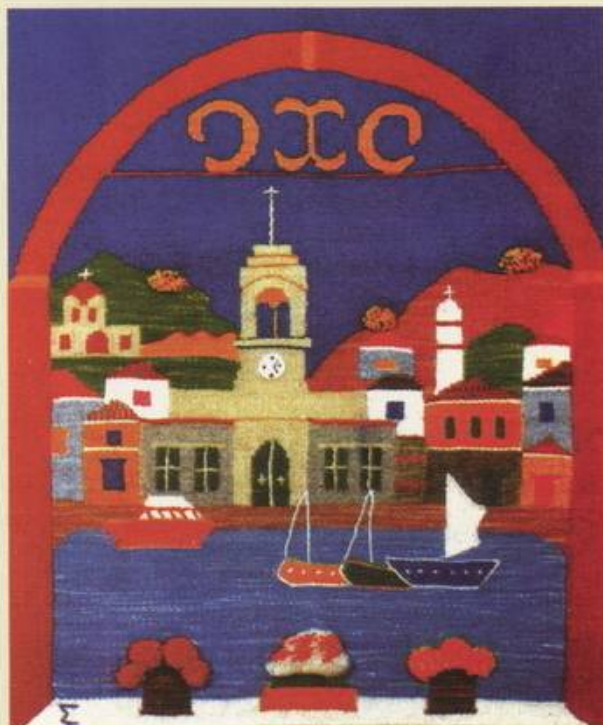
Μαζεύει τα χρώματα που δίνει η φύση – δέντρα, ρίζες, σπόρους, λουλούδια και λειχήνες – αποτυπώνει εικόνες που την περιβάλλουν κι αφιερώνεται στην αναπαραγωγή τους πάνω στο υφαντό.

Εμπνέεται από τις ομορφιές της πατρίδας της, Μυτιλήνης, απ' το γαλάζιο του Αιγαίου κι' απ' το λευκό των νησιών του. Και, «ζωγραφίζει» φτιάχνει, στον αργαλειό της με «σοφία των χρωμάτων» και «το χρώμα του ονείρου», με φυτοβαφές και τέχνη, τις ταπισσερί της.

Εχουν περάσει πολλά χρόνια από τότε που η Σοφία Τατά – αυτή η υφάντρα καλλιτέχνιδα – «συναντήθηκε» μαγικά, μες σ' ανυφανταριό της, με τα στημόνια και τα ανάλαφρα υφάδια κι έμαθε να «αιχμαλωτίζει» στα υφαντά της – αληθινά έργα τέχνης – τις ομορφιές του ελλαδικού χώρου.

Ησχέση της Σοφίας Τατά, με την τέχνη της ταπισσερί είναι παλιά κι έρχεται μέσα από τα προσωπικά της βιώματα και την αγάπη της για την παράδοση του τόπου μας. Μια αγάπη που έμαθε να την μοιράζεται με τους γύρω της κι απλόχερα να την παραχωρεί σε όλους όσοι νοιάζονται γι' αυτή την ξεχασμένη τέχνη. Μια τέχνη λαϊκή που οι αγνοί άνθρωποι την χαίρονται μέσα στο γοττευτικό κόσμο των χρωμάτων, που είναι κόσμος χαράς και εξαρσής.

Π.Μ.

Σοφία ΤΑΤΑ: Ταπισσερί «Υδρα».

Φαίδων ΘΕΟΦΙΛΟΥ, πεζογράφος

Αποχαιρετισμός στην Ποίηση

Α' ΘΕΡΙΝΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ • Μέρος Α'

Μιλάμε για το τέλος της ποιητικής ανάγνωσης **κι όχι παραδόξως, και για το τέλος της ποιητικής δημιουργίας.** Η ποίηση δεν είχε ποτέ πολλούς αναγνώστες. Με τον καιρό όμως και φτάνοντας στις μέρες μας, κι από αυτούς τους λίγους δεν έμεινε σχεδόν κανένας. Το αναγνωστικό κοινό σήμερα δεν πιάνει στα χέρια του κάποιο ποιητικό βιβλίο, κι αν κατά τύχη πιάσει, δεν θα το ανοίξει. Αυτό όμως που προκαλεί κατάπληξη, είναι ότι την ίδια στιγμή που η ποίηση δεν επιλέγεται πια από το αναγνωστικό κοινό, εκδοτικά ανθεί, αφού τόσες ποιητικές συλλογές και ανθολογίες που εκδίδονται τώρα, (άσχετα με τον οικονομικό τρόπο έκδοσης) δεν κυκλοφόρησαν ποτέ στο παρελθόν. Πλην όμως χωρίς αποδέκτες — αναγνώστες που συνειδητά επιλέγουν να αγοράσουν ένα ποιητικό βιβλίο. Τα βιβλία της ποίησης καταναλώνονται κυρίως μέσα στον κύκλο όχι των χαμένων, μα των περιθωριοποιημένων πια ποιητών. Κάποιοι αποδίδουν στη σύγχρονη ποίηση μια εσωστρέφεια στην οποία τάχα μου πέρασε από την πρότερη εξωστρέφειά της και θεωρούν ότι αυτός είναι ένας λόγος που απομακρύνθηκε το αναγνωστικό κοινό από την ποίηση. Αυτό θα μας κάνει να διερωτηθούμε: Γιατί; διαβάζει το αναγνωστικό κοινό εξωστρεφή ποίηση;

Η σύγχρονη ζωή λειτουργεί με όρους μάρκετινγκ, δηλαδή με έρευνα της αγοράς και στόχευση την εμπορική επιτυχία. Που σημαίνει, αν ένα θέμα (π.χ. ξεσαλώματα στη Μύκονο) «πιάσει» στην αγορά, οι εκδότες πιέζουν για παρόμοια θέματα, ώστε να συνεχίσουν την υψηλή εμπορική επιτυχία, όπως θα γινόταν με μια επιχείρηση που πέτυχε σε μια πόλη και ανοίγουν κι άλλες παρόμοιες. Φυσικά η ποιότητα αυτής της ανάγνωσης, δεν έχει καμιά σχέση με το είδος της ανάγνωσης που προϋποθέτει η ποίηση και η απαιτητική πεζογραφία.

Ο «εν εγρηγόρσει» συγγραφέας και φιλόσοφος **Τζωρτζ Στάινερ** γράφει γι αυτό το θέμα, ότι η **περιθωριοποίηση του σύγχρονου ποιητή, οφείλεται στο ότι καλείται να λειτουργήσει σε περιβάλλον διαβρωμένου λόγου.** Που σημαίνει ότι, σε μια κοινωνία σαν τη δική μας, που βασίζεται μόνο στη γρήγορη, θρυμματισμένη και αποσπασματική διασπορά της πληροφορίας, πόσοι έχουν τη δυνατότητα να παραδοθούν στον αργό χρόνο της ποίησης; Όσο λοιπόν δεν αλλάζει ο ασθματικός και αποσπασματικός τρόπος ζωής, **η ποίηση θα παραμένει επουσιώδες είδος, σε επάρκεια.** Το ολιγόστιχο ποίημα που ακολουθεί, υποδηλώνει κατά κάποιο τρόπο τη θέση του ποιητή στη σύγχρονη κοινωνία:

ΣΥΝΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΙΠΟΤΑ ΚΑΙ ΦΩΝΕΣ

Καταδικάστηκε σε θάνατο
όταν,
οι γιατροί που ασχολήθηκαν μαζί του
διαπίστωσαν,
πως τα καρδιογραφήματά του
δεν ήταν, παρά σίχτοι
που δεν μπόρεσαν να διαβάσουν...

(Από το βιβλίο μου - *Επίμονο Θεώρημα* - Εκδ. Θουκυδίδης)

Μιλάμε πάντα για την ανύπαρκτη πια σχέση αναγνωστών και ποιητικού βιβλίου όταν λέμε «Αποχαιρετισμός στην Ποίηση», αφού η ίδια η ποίηση, η και βασίλισσα των τεχνών αποκαλούμενη, ενυπάρχει και ως υλικό στα έργα των άλλων ειδών τέχνης, αλλά και ως ακριβό στοιχείο στη ζωή των ανθρώπων, που επιλέγουν κάποιες φορές να ζουν ποιητικά, υπερβαίνοντας την καθημερινότητά τους, είτε με τις σκέψεις τους, είτε με τη διάθεσή τους, είτε με τις πράξεις τους.

Θα μπορούσαμε να αναζητήσουμε κι άλλες αιτίες που να εξηγούν γιατί το αναγνωστικό κοινό έθεσε εκτός των λογοτε-

Χρήστος ΒΟΥΠΟΥΡΑΣ, σκηνοθέτης

Μια μικρή αναδρομή στη μνήμη έτσι σαν σε κινηματογράφο

χνικών του ενδιαφερόντων την ποίηση. Προσωπικά νομίζω ότι αρκεί να αναφέρουμε μια μονάχα αιτία που εμπεριέχει όλες τις άλλες που θα μπορούσαμε να αναζητήσουμε: **Αλλά η εποχή και η κοινωνία μας, δεν χρειάζονται την ποίηση. Όταν στο μέλλον αλλάξουν: Ο τρόπος ζωής και οι δομές της κοινωνίας, τότε μπορεί η ποίηση ν' αποκτήσει και πάλι αναγνώστες.**

Παρ' όλα αυτά, είναι θετικό ότι υπάρχουν και συνεχίζουν να δημιουργούν στην Ελλάδα **σημαντικοί ποιητές, για να θυμίζουν ίσως στους Έλληνες, ότι η ελληνική γλώσσα παραμένει ανθισμένη και αιεθαλής και πως η ελληνική κοινωνία εκτός από το καλό, αξίζει και το καλύτερο.** Κι αν κάποιοι διερωτώνται πώς γίνεται, οι ποιητές να συνεχίζουν να δημιουργούν, ενώ δεν έχουν που ν' απευθυνθούν, η απάντηση είναι μία: **Οι απελπισμένοι έρωτες, είναι και πιο δυνατοί...**

Φαίδων ΘΕΟΦΙΛΟΥ

Μήθυνα 18-08-08

Τι είναι κινηματογράφος. Το χάραμα τα αηδόνια λαλούν, στο τελευταίο τους λάλημα, την αφύπνιση των άλλων πουλιών που όλα μαζί αρχίζουν να κελαηδούν τον ερχομό της μέρας. Νεφελοκοκκυγία. Ανάμεσα σε γη και ουρανό. **Ο ήχος.**

Ο πατέρας μου χωμένος στην καρδουναριά αρχίζει την επίπονη διαδικασία να ανοίξει το καμίνι. **Η εικόνα.**

Η μάνα στην αρχετυπική της μορφή, γυναίκα προσφορά, γυναίκα οικογένεια, γυναίκα θυσία. Η γιαγιά με τις καθημερινές αναφορές της στ' Αϊδαλί, θρήνος στην απώλεια. Παππούς, θητεία ζωής στις πολιτικές φυλακές των Τούρκων και των Ελλήνων. Ξένος και στις δυο χώρες. Ελιά και λάδι καθορίζουν τη ζωή, το μεροφάι και το μέλλον. Εκκλησιαστικόν Οικοτροφείον Ιεράς Μητροπόλεως Μυτιλήνης, η θρησκεία βοηθά τους απόρους, αλλά μόνο τους αριστούχους γυμνασιόπαιδες. Φανατισμός, μοναχισμός, ιδεοληψία, αδιέξοδη μεταφυσική, αλλά και επαφή με την μεγάλη ποίηση της νεκρώσιμης ακολουθίας και το πυκνό ερωτικό βλέμμα του Παντοκράτορα. Η μνήμη που γίνεται ζωή. **Το σενάριο.**

Τι είναι αυτό το άρρηκτο που μας δένει με τους τόπους που είδαμε το φως; Τι είναι αυτό που μας κάνει να μην έχουμε την δύναμη να απογαλακτισθούμε; Τι είναι αυτό που σαν χείμαρρος, κάθε φορά που θα γράψω ένα διήγημα ή μια σκηνή σεναρίου, με φέρνει στις μυρωδιές των Πηγιανών, των Κωμιατών, στα πανηγύρια των καλοκαιριών, στις σούζες των αλόγων, στις σκληρές συμπεριφορές των συντηρητικών κλειστών κοινωνιών, στους θρήνους τους εφηβικούς, στους απλούς λαϊκούς γέροντες, στη λαϊκή σοφία των παραμυθιάδων γεροντισσών, στην ανακάλυψη του πιθαριού που έκαψαν την μικρά παρθένα Αγία Ειρήνη, στο κιούπι στη στροφή του δρόμου που δρέθηκαν τα κωνσταντινάτα, καλά κρυμμένα, δίπλα στο μεζάρι των Τούρκων, και τόσα κι άλλα τόσα.

Είναι η ζωή που έγινε μνήμη. Και χωρίς τη μνήμη είμαστε νεκροί.

Εγκατέλειπα το νησί στα δεκαοκτώ μου χρόνια, τότε που νόμιζα ότι απελευθερώθηκα από τη δάσανο αυτής της μικρής γης και των ανθρώπων της, κι είχα μπροστά μου τον άλλο κόσμο, τον κόσμο όλο. Χίμαιρα οι ελπίδες. Πίσω από κάθε καινούργιο δίκωμα, πίσω από κάθε ατάκα, πίσω από κάθε γεγονός, πίσω από κάθε δρώμενο και τελετουργία κρυβόταν η μυρωδιά της γιαγιάς, το αυτοσχέδιο τσι-

μούκι του παππού, η γεύση του λαδιού που μόλις είχε βγει ζεστό πάνω στη φέτα του ψωμιού, το δεκατιανό.

Ο κινηματογράφος, στην δάση του λαϊκό είδος τέχνης, στηριγμένος στην εμπειρία και το δίκιο ήταν ίσως ο τρόπος για να εξορκισό το κακό.

Σκηνή 1η: Δημοτικό σχολείο Κώμης. Εσώτερικό. Νύχτα.

Σε λευκό σεντόνι γίνεται η προβολή της ταινίας «Τα πάθη του Χριστού». Όλη η μαρίδα, με τα κοντά παντελονάκια καθισμένοι κατάχαμα, μπροστά. Πίσω μας, σε καρέκλες, οι μεγάλοι. Ο Χριστός ανεβαίνει τον Γολγοθά, τα λιβάνια που έχουν φέρει μαζί τους οι γριές καίγονται στα θυμιάτα που θυμιάζουν σε σχήματα σταυρού. Ο Χριστός αναρτάται στο Σταυρό. Οι γυναίκες ανάδουν τα κεριά που σκιαγραφούν στο σκοτάδι πρόσωπα μνημειακά, απλών βασανισμένων ανθρώπων, θεατών του θείου δράματος, πρόσωπα με τη δική τους ανώνυμη αγιότητα, τα δικά τους πρόσωπα. Κι όταν οι στρατιωτικοί λογχίζουν την πλευρά του, και το αίμα αναβλύζει στο τριαντατριάχρονο κορμί του αρχινά ο θρήνος και το μοιρολόγι.

Τα «Πάθη του Χριστού» ήταν η πρώτη ταινία που έχω δει. Μετά ο κινηματογράφος απαγορεύτηκε. Ήταν η εποχή της Χούντας. Και στο Εκκλησιαστικό Οικοτροφείο απαγορευόταν δια ροπάλου το αμαρτωλό αυτό είδος τέχνης. Την πρώτη φορά που το έσκασα, πηδώντας πάνω από τα κάγκελα και τους τάφους των μητροπολιτών, πήρα και την πρώτη μου αποβολή και την εισήγηση στο συμβούλιο του ιδρύματος για την οριστική αποπομπή μου. Για την ιστορία. Η ταινία που είχα δει παρανόμως ήταν ο «Συμβιβασμός» του Ηλία Καζάν.

Γιατί ασχολήθηκα με τον κινηματογράφο και τη συγγραφή. Θα μπορούσα να πω δεκάδες θεωρητικούς και συναισθηματικούς λόγους. Στην πραγματικότητα δεν το ξέρω. Για μένα η ζωή είναι δρόμος και ο δρόμος με έφερε εκεί όπως τους ναυτικούς στα λιμάνια.

2000. Εικοσιπέντε χρόνια αργότερα. Ανεβαίνω στο νησί να ερευνήσω τη μνήμη, μέσα από τον «Χορό των αλόγων» και την πορεία ενός χιλιοδιεκδικούμενου σκοπού του «Κιόρογλου». Έχω τη φιλοδοξία να τον κινηματογραφήσω. Ανακαλύπτω όλους τους συμμαθητές μου από το Γυμνάσιο να αποτε-

λούν την νομενκλατούρα του νησιού. Χάνω μήνες, και χρόνο να βρω ηθική και χρηματική συμπαράσταση. Τα λεφτά ελάχιστα στα όρια του μη εφικτού. Αλλά το πείσμα μεγάλο. Θυμός.

Για να πραγματωθεί η τέχνη χρειάζεται μοναστική αφοσίωση και διαρκής θυμός για να διαφυλάξουν τον έρωτα.

Δεκαπέντε άνθρωποι πιστεύουν στο ίδιο όνειρο. Το σινεμά είναι υπόθεση πολλών. Ακολουθούν, στην τύχη, πάμε κι ό,τι βγει. Το δικό μου χρέος γίνεται και δικό τους. Και η ταινία γυρίστηκε, μέσα από πολέμους τοπικιστικούς, και δια μέσω τηλεοπτικών αλλοτριωμένων απόψεων.

Αλλά ζούσε ακόμα η μνήμη, που την έφεραν απόφια και καλά φυλαγμένη, η γιαγιά, ο χορευτής και τραγουδιστής, τα μουσικά συγκροτήματα, ο τρελός με τις σφηντιγόνες, κι οι Κωμιάτες και οι Πηγιανοί που μέθυσαν και γλέντησαν μαζί μας. Η ευλογία.

Η ταινία ταξίδεψε στον κόσμο. Στην Μόσχα, στο Βελιγράδι, στο Ντουμπάι, στη Γαλλία, στην Τουρκία, κι αλλού. Οι Άραβες μουσουλμάνοι αναρωτήθηκαν βλοσυροί, γιατί το παιδί πλένει με νερό και δούρτσα το επιτύμβιο μάρμαρο με το σμιλεμένο πάνω του κείμενο, ευχή στη πρώτη σούρα του Κορανίου, οι Γερμανοί αμφισβήτησαν το θαύμα του αγίου, που σταμάτησε τον Γερμανό αξιωματικό, με την θαυματουργή εμφάνισή του, και οι Τούρκοι μέθυσαν και θύμωσαν και διεκδίκησαν το χορό και τον σκοπό, και στο Ντιαρμπακίρ τον διεκδίκησαν κι οι Κούρδοι. «Δικός μας είναι ο Κιόρογλου», είπαν. Κι έτσι ο μικρός μας κόσμος, ο ελάχιστος, ήταν και σ' αυτά τα μέρη. Κομμάτια του ήσαν κι εκεί. Όπως κομμάτια τους έχουμε και μεις. Την Ανατολή, που μάταια προσπαθούμε να απαρηθούμε.

Η τέχνη και ο κινηματογράφος έχει μαγιά όπου γράφεται ιστορία, δηλαδή όπου υπάρχει κόπος και πόνος. Κι ο τόπος μας, η Λεσβιακή γη είναι γεμάτος απ' αυτά. Με άξιο παρελθόν, αλλά και με πολλά ερωτηματικά για το μέλλον.

Χρήστος ΒΟΥΠΟΥΡΑΣ

Μήθυμνα 18-08-08

Δημήτρης ΚΙΝΔΕΡΛΗΣ, δημοσιογράφος

Λεσβιακός, σατιρικός λόγος

Το δωδεκάλεπτο, δεν επιτρέπει εισαγωγή. Να μπορούμε κατ' ευθείαν στο θέμα: **Λεσβιακός, σατιρικός λόγος**. Του λόγου τούτου έχουμε επάρκεια. Ως θέμα, η ανάπτυξή του δεν χωρά σε δώδεκα λεπτά, μήτε σε δώδεκα ώρες, μήτε σε 12 τόμους.

Σάτιρα είναι η αντι-σοβαρότητα, είναι λόγος της άλλης όψης του νομίσματος, με αλήθεια και ανεκτή υπερβολή και ευθυμία, (δεν θέλω την ξένη λέξη χιούμορ). Η σάτιρα είναι διάχυτη, με όριο την αναφορά σε πρόσωπα - γεγονότα - πολιτική, χωρίς όμως ...προσοβολή. Πριν περάσω στον σατιρικό γραπτό λόγο στις μορφές, πεζογραφία, ποίηση, θέατρο, σκίτσο, θέλω να πω ότι στη Λέσβο η σάτιρα πηγάζει ως αρτεσιανό, μέσα από τον ίδιο το λαό της στην καθημερινότητά του, στη συμπεριφορά του, σ' αυτό καθαυτό το είναι του.

Στην επικοινωνία τους οι Λέσβιοι σατιρίζουν, πειράζουν, αυτοσαρκάζονται με μια διάθεση ευθυμίας πάντα, μιλούν μεταξύ τους ή μαλώνουν και κάνουν σάτιρα. Είναι έκφραση που εντάσσεται σε τρόπο ζωής. Δεν ξέρω αν σε άλλους ελληνικούς τόπους, κυριαρχεί τόσο πολύ - για παράδειγμα το αναφέρω - **το παρατσούκλι**! Σας είναι γνωστό το φαινόμενο. Δίνουν οι Λέσβιοι, τέτοια παρανώμια - παρατσούκλια που είναι πια καθιερωμένη η υπόδειξη: **«Μη τουν γυρέψ' μι τ' όνοματ' άμα δεν τουν πεις - ας πούμε - «Λάχανου» δεν θα τον δρεις!»**

Ακουσα, πριν ένα χρόνο, στην Αγιάσο, δυο Αγιασώτες να μιλούν για κάποιον τρίτο. Ακούω τον ένα να λέει στον άλλον: **«Ασ' τουν αυτόν! Αυτός είναι «ξηρό σαπούν(ι)».** Ήταν αδύνατο να μη ρωτήσω τι πάει να πει. Η εξήγηση: **«Ήνταν, τσείνα τα χρόνια ένας μπκαλ(ι)ς, ξνος, μζουδύς, άγριγιους, ακριδός! Αθριπους δε πάτα μεσ' του μαγαζίτ'. Τάχει τα πράματα τσι τάδλιπι! Έ πάγινη κόσμους να ψνισ' αλλά...σαν θέλαν οι ν(ι)κουτσαρές να δάλιν μπγάδα, στέλναν τα μουρά σι φτόν ν' αγουράσιγ σαπούν(ι). Ιπειδής δεν είχι πιλατεία τσι του σαπούν(ι) κάνταν, ξιρινόταν, τσι του ξηρό σαπούν(ι) ήνταν ένα - τς' ένα για την μπγάδα».** Αν λοιπόν, αυτό το παρατσούκλι, **«ξηρό σαπούν(ι)»** δεν είναι σάτιρα, τι άλλο μπορεί να είναι;

Αλλο περιστατικό: Οδηγεί ο Δάσκαλος ένα μηχανάκι φλορέτα, κάπου κοντά στον Αη-Δημήτρη. Μια παρατιμονιά και πάρτον κάτω! Ανάσκελος ο Δάσκαλος, ανάσκελο και το μηχανάκι με τις ρόδες προς τα πάνω να γυρίζουν. Ο Αγιασώτης που παρέτυχε να περνά καβάλα στο γαϊδούρι, βλέπει τον Δάσκαλο και ρωτά. **«Τι ντάπαθις δάσκαλι; Σκαπτικό πήρις;»**

Για το **τωρινό Αγιασώτικο Καρναβάλι**, κάθε Καθαρή Δευτέρα, δεν χρειάζεται να πω. Στους Λέσβιους είναι γνωστό, και δεν παίρνει ο χρόνος να αναφέρω τα ονόματα όλων εκείνων που γράφουν και απαγγέλλουν. Μια διάκριση θα κάνω, γιατί έχει γράψει πολλά σατιρικά κείμενα, και θα μνημονέψω τον συγγραφέα θεάτρου και ηθογραφίας τον **Αντώνη Μηνά**.

Στην δεκαετία του '50 δεν γινόταν ακριδώς έτσι όπως γίνεται σήμερα το Καρναβάλι της Αγιάσου. Τότε, τα δρώμενα ήταν όμοια με τα **«εξ αμάξης»** που διαλέγονταν οι Έλληνες μετά την επιστροφή τους από τα Ελευσίνια Μυστήρια. Οι **«παρέγιες»** γυρνούσαν μέσα στην Αγιάσο συνήθως πάνω σε άλογα και σαν αντάμωναν στα σταυροδρόμια, αυτοσχεδίαζαν εκείνη τη στιγμή τα **«πειράγματα»**. Έλεγε ο ένας ένα τετράστιχο και

απαντούσε ο άλλος. Μαθαίνω από διήγηση Αγιασώτη. Μια ομάδα ήταν του Δελόγκου και μια ομάδα του Πασχαλιά. Συναντήθηκαν στην Πλατεία της Παναγιάς. Ο Πασχαλιάς κάνει εκείνη την ώρα ένα τετράστιχο και πειράζει τον Δελόγκο, δεν μπορώ να το πω γιατί είναι ...γνήσιο Αριστοφανικό! Το νόημα ήταν πώς άμα δεν εύρισκε γυναίκα μπορούσε να συνερευθεί και με... γαϊδάρα. Ο Δελόγκος απαντά: «Ναι ρε, μένα τόνουμαμ' ακούγητι, τσ' ακόμα θα ν' ακοτεί, γώ θα σι κάνου Πασχαλιά, να γέν(ι)ς σαρακουστή!»

Στους πνευματικούς κύκλους των τριών πρώτων δεκαετιών του 20ου αιώνα, η αυθόρμητη σάτιρα ήταν η κύρια ψυχαγωγία των διανοούμενων. Η δράση της «Ορδής των Βαζιδουζούκων», νονός που έδωσε τον τίτλο, ο Στρατής Μυριδιάλης, σώθηκε μέσα από τις στήλες του «Τρίδολου». Και τι δεν έκαναν οι διανοούμενοι της εποχής; Τι «διατάγματα» έβγαζαν, τι «πιτάκια» - αποφάσεις πειθαρχικές κατά μελών δημοσίευαν! Οι βασικοί Βαζιδουζούκοι ήταν: Οι Φριλλίγκος, Μολίνος, Παρασκευαΐδης Στρατής, Κανέλλης, Κεφάλας, Σωτηράκης, Καμαρός, Λεφκίας, Καρτέρης με βασικό σκιτσογράφο της εποχής τον Μίλη Παρασκευαΐδη.

Η εφημερίδα «Τρίδολος» του Στρατή Παπανικόλα και αργότερα ο «Μυτιληνιός» του Φώτη Δήμου και λίγο πιο μετά ο «νέος Μυτιληνιός» του Νίκου Αναστασιάδη, που πρωτοδούλεψα, ήταν οι ...κύριες οθόνες προβολής της Λεσβιακής Σάτιρας. Ο Στρατής Παπανικόλας ήταν πρωτοπόρος και στο Λεσβιακό Σατιρικό Θέατρο. Έγραψε πολλά επιθεωρησιακά νούμερα που άφησαν εποχή. Θυμάμαι, όταν η ΤΑΕ άρχισε τα αεροπορικά δρομολόγια ο Παπανικόλας έγραψε το νούμερο Τ' Αγιρουπλάνου! Έπαιζαν η Λυμπιάδα (Ολυμπιάδα) που θα έφευγε με την ντακότα της ΤΑΕ και ο Τήν(ι)ς ο σύζυγος που την αποχαιρέτούσε στο αεροδρόμιο.

Λυμπιάδα: «Φεύγου Τήν(ι) τσ' αφήνου γειά! Έ θα ξουνουδείς τ' Λυμπιάδα!»

Τήν'ς: «Γω θα νάψου σ' Παναγιά, σα του μπόγιμ' μια λαμπάδα».

Λυμπιάδα: «Φεύγου τσ' έ θα ξουνουδώ, Παναγιά - Σταυρί - τσ' Απέσου».

Τήν'ς: «Μη του λες οξ' απι δώ, γιατί μες' του πγάδ' θα πέσου!» - «Καλά κάναν γι γουνοί μας τσ' έ καλστέγαν στου τσιρό ντουν μόνι καθουγεύασί μας, γη τσι χώμα να πατείς».

Η Λυμπιάδα, έσερνε μαζί της ένα καλάθι. Γύρω από τον πάτο, καθώς ήταν ακουμπισμένο στο πάτωμα, έτρεξαν κάποια υγρά. Ο Τήν(ι)ς δάξει δάχτυλο και δοκιμάζει. Ρωτά: «Μουρή Λμπιάδα, λαδ' πήρις μαζί σ'» και αυτή απαντά: «Οχ(ι)! Πι...του φόδουμ' Τήν(ι)!»

Δεν γίνεται όσο κι αν πιέξει ο χρόνος να μη μνημονέψω τον ισάξιο με τον Στρατή Παπανικόλα, Στρατή Αναστασέλλη. Είναι αδύνατο να απαριθμήσω και μόνο τους τίτλους των έργων του. Πρέπει όμως να δώσω ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα: Νούμερο Αναστασέλλη: «Οι Ζαμπνιές»: Στον προθάλαμο ενός ιατρείου στην Αθήνα, δυο ζευγάρια: Ο Αγιασώτης με την γυναίκα του και ο Πλωμαρίτης με τη δική του. Διάλογος:

Αγιασώτης: Σν τι ντα έχ(ι)ς;

Πλωμαρίτης: Αμ κι ξέρου; Μούπαν(ι) να πάγου σι ουρθουπεδικόν

Αγιασώτης: Πάναγιαμ... πάτοι πας! Φτος είναι... για όρθις τσι πιδιά!

Πλωμαρίτης: Μούπαν(ι) να δγάλον ακ κίνις.

Αγιασώτης: Για φέρ' α τσ' δω! (σηκώνει μια ακτινογραφία στο φως ο Αγιασώτης και αποφαίνεται)

Αγιασώτης: Ε σι πέτυχι ι ρουφιάνους!

Πλωμαρίτης: Σεις κι έχηκι;

Αγιασώτης: Τσι μας ακτίνις μας είπαν. Τ' πήρα τούτην(ι) (τη γυναίκα του) τσι πήγα σ' ένα... ακτινατζίδκου, μπαίνουμι σ' ένα καμαρέλ(ι), αφτ' μια φεξ' τσι μπουνταντάν(ι)ζι τσ' ανέδινι. «Ξηντύνους λέγου τσνείς, μια τσ' ήρα'ταμι έδιου να σι ξιτάξ' τσι σένα γιατρός! Έ μουρέ κμπάρι, ν' ανοίγ' του πουρτέλ(ι) τσι να σι-κόμισι μπροστα στου κόσμου μι τα κατώρχα μας! Του έρμου, έν' ήνταν ακτινατζίδκου, μόν' ήνταν ...σανσέρ!»

Αγιασώτης: Άσι που... κόψ' α πιθάνου στου χουριό

Πλωμαρίτης: Αμ Γιακί;
Αγιασώτης: Ρε πιδί, διέταξι γιατρός να στείλου κατουρλιά γι' αναλύσ'. Κατούρσα μες σ' ένα μπουκαλέλ(ι) τσι του δώκα τουν εισπάκτουρα να του κατιβάσ' στου γιατρό. Στου δρόμου έπισι του μπουκαλέλ(ι) χύστσι ι κατουρλιά! Πέ του θρε πέτου! Μο τι κάν(ι); Κατούρσι φτος μες του μπουκαλέλι! Ξιτάζ' γιατρός τ' κατουρλιά, λαμπίκους! Διατάζ': Να φα ο,τ' θέλ(ι) γι Αντριγιάς! Συ σι π' τρως; Ιξί-ντα πυριτό, γι Αντριγιάς!»

Θέατρο με πιπεράτη ξύπνια σάτιρα, στο είδος της Λεσβιακής Επιθεώρησης, έγραψαν, εκτός από τον Παπανικόλα και τον Αναστασέλλη, ο παρακαθήμενος μας Τάκης Χατζηαναγνώστου. Να του θυμίσω ένα νούμερο που οι αλησμόνητοι ταλαντούχοι ερασιτέχνες, ο Γιώργος Πασδούρης και ο Μιχάλης Κρητικός, ήταν άγγελοι στον παράδεισο. Ο Πασδούρης διάβαζε την αποκαλυψη. «Καί έρριψαν αυτόν έλαιο ζέον και κατεύκασαν αυτόν» ο Μιχάλης ρωτά: «Τι θα πει αυτό Βδόκη;» Ο Πασδούρης εξηγεί: «Να ρε λάδ' ζυματσό τουν ρίξαν τσι τουν κάψαν» και ο Μιχάλης: «Πάναγιαμ! Πόνησι γι άθριπους;» Έγραψαν ακόμα, ο Νίκος Αναστασιάδης, ο Νίκος Μυρογιάννης, ο Γ. Χαμχούμης, ο Μάριος Κακαδέλλης, ο Δάσκαλος Χατζηνικόλας, και τώρα γράφουν, ο Βαγγέλης Χατζημανώλης, ο Αντώνης Μηνάς, και πολλοί άλλοι. Θα ήταν σοβαρή παράλειψη, αν δεν μνημόνευα τον αείμνηστο Γώργο Κακαδέλλη που με την αφάνταστη ευχέρεια που είχε στο σκίτσο, έδωσε πολλά στο κεφάλαιο της Λεσβιακής Σάτιρας.

Τελευταίο, με μεγάλη προσφορά στον ολοκάθαρο Λεσβιακό Σατιρικό Λόγο, άφησα τον Αργύρη Αραβανόπουλο. Για μένα, δεν υπήρξε καλύτερος στην απόδοση της Μυτιληνιάς γλώσσας. Το ποιητικό έργο του αείμνηστου Αργύρη, στα γνήσια Μυτιληνιά, είναι μεγάλο και αξιοθαύμαστο. Η παρλάτα του Αργύρη με τίτλο «Ι γάδαρους» είναι ξακουστή... Σας την διαβάζω.

Δημήτρης ΚΙΝΔΕΡΑΗΣ

Μήθυνα 18-08-08

Μυτιληνιά παρλάτα (*)

Ι ΓΑΔΑΡΟΥΣ

του Αργύρη ΑΡΑΒΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

Μσά τς άρ'θώνας παρά τρίχα
νά χαλάσουμι τή δ'λειά...
Ψόφ'σι ι γάδαρους τς Μαργίγιας
άπ' άντιστριφουκουλιά
τσι νά δεις πούνταν μέσ' στ'ν προίκα
— τούν ζημιώθ'κά, πές, ιγώ...
Γ' άθ'λουγώ πρώτα μι τ'μάνα μ',
μι τ' Μαργίγια τ' άθ'λουγώ,
τ' άθ'λουγώ μι τ'ν πιθιρά μ'
— Τι 'νταν τούτου τού ικράμ';
— Δεν πειράζ, μι λέγι', μουρέλι' ιμ,
τά γραφτά 'νι άπ'ι τού Θιό!
'Αχ! ιμέ νά δεις τ'ν καρδιά μ',
πούνι μαύρ' σάν τού κατράμ',
νά ψουφήσ' ι γάδαρός μας
πού τού είχαμι σά γιό!
Τι νά κάνουμε; ύγεια!
μπόρα 'νι τσί θά πιράσ'!
ό πού ζήσ' τσι θά ξιχάσ'!...
— Μπρέ, τί λές; ΐλιγι' ή μάνα μ'.
Γαδαρου' χατί μας τάξ'
τσ' είνι τού πριπό στ' ή τάξ'
— ρώτα σ' ούλ'ι'νά τ' Μυτιλήνι' —
στού γαμπρό όποιους τάξ', νά δίνι'.
— Ναί, άμ ψόφ'σι!
— "Ας μή ψόφα.
— 'Αμ σάν είνι δά γραφτό;
— Χώρις γάδαρου, στού λέγου,
έν είνι νά παντριφτώ!
Μάνι' σι τού Μαργέλι' κλιαμένον
μαντρακώθ'τσι μέσ' στού σπίτ'.
Τ'ν πήρι τού παράτουνου
τσι καταλάλει μ' άπουνου
πούθιλα, λέγι', άπ'ι τσείνιαν
πιό πούλν, τού μακαριτ'.
Πέρνα μέρα άπάνον στ' μέρα,
μέσα τού Μαργέλι' σφαλι'στό.
— Λέγι στ' μοίρα σ' φχαριστώ,
μι κουντόψιλνι γή μάνα μ',
κάλλιον νά στραβώσ' ή δ'λειά,
πάρ' ά παντριφτείς ναμκιόρ' κα
τού Μαργέλι' μι τά κ'ταλιά!»

Α. ΑΡΑΒΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
(1923 - 1995)

Εγραψε:

«...Οι άλλοι αργά ή γρήγορα θα κοιτάξουν την πράξη, το έργο. Κι ερείς έργο δεν έχουμε να δείξουμε. Αλήθεια, τι έμεινε από όλην αυτή τη σαραντάχρονη αεροπροχειρολογία; Μόνο αυτοεγκωριαστικά λευκώματα, μεγαλόστομοι ποσοπικοί απολογισμοί και πληθωρικές φωτογραφίες σε διάφορες πόζες. Δηλαδή τίποτα... Το ανέβασμα της πολιτιστικής στάθμης του τόπου είναι τώρα σιόχος πιο μακρινός παρά πριν από σαράντα χρόνια, γιατί το ανέβασμα αυτό δεν πετυχαίνεται με προχειρότητες, με ραϊμού-δίσματα και φαμφαρονισμούς...»

Αργύρης ΑΡΑΒΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Μυτιλήνη, 1980

Από τη μελέτη του:
«Το Λεσβιακό Θέατρο»
(Χρονικό μιας περιπέτειας).
Πηγή: Περδ. Γ. Βαλέτα,
«Αιολικά Γράμματα»
τχ. 58, Ιούλ. - Αυγ. 1980

(*) Από το διβλίο του
«Τα Μυτιληνιά μας», 1975

Καλά τουλίγι ή μανούδα μ'!
Κούνουμ' γώ στ'ν άρχή τ'ν κουτσκούδα μ'.
Τί, χαθήκαν δά οί γλ'ναίτσις;
Τοί προικιά μι του καντάρ'!

Μι γυρεύγαν για τ' Βδουξίγια
πούχι όχι γάδαρου, μά μ'λάρ'!
Χώρια πούχι τούν παρά
πίσου - μπρός τοί μι τ'ν ούρά.
... Έ, θα πείς, τώρα, ή Βδουξίγια,
νά... πού... τόνα τς δά του μάτ'
πάγινι λουζά κουμμάτ'
τοί γι' αυτό τ' λέγαν «Λουξίγια»,
τό' όποιους ήθιλι νά τ' δρεϊ
έπριτ' ά τ' γυρέψ' στούν κόσμου:
«ή Λουξίγια ή καγιαρή».

Μνώ του στού Μαργέλι μι τρόπου,
για τ' Βδουξίγια τοί καλά.
Μ' είπαν δ'λήθ' τοί νά γιλά
τοί νά λέγι' πους πιάσι τόπου
γή μουγάλι ιτς ή κατάρα:
σάνγκιμ' δά κακότ'χαν - ήνταν
νά μι δείμ' αυτή τ'ν καγιαρά;

Βάζου του τσιφάλι' ιμ' κάτου
νά του ξαναδιαλουγίστω.
Ναι! είχι δίτσου, μά του Έ'στό!
Τοί σάν ήρτι πάλι λόγους
φράστ! Τούν κόδγου μι του τσ'κούρ.
«Γλ'ναίκα έν παίρνου γώ μι κ'σουρ'».

Μείπαν τότες τ'ν 'Αμρσουδά,
μι χουράφ' τοί μι πρμαμία,
πούχι τοί μπαχτσέ τοί σπιτ'
τό' άπ' τη μία τό' άπ' τ'ν άλλή πλάγι' στ' μύτ',
ίσια τοί τά δυό τς τά μάτια.
Μόνι, πού... τά χρόνια τς ... νά,
γλήγουρα ί τοιρός πιρνά...

Μουρμουρίζαν πους ή γάμους,
'φτός θα πάγινι χαράμ'
γιατί τότες πούνταν μ'κρη
γι' 'Αμρσουδά ή καπιρηή

παίζαν κ'τόσ μι τ' Θιλξιόπη
τ' Μπαμπακά, τ' μιγαλουθειά μ'!

Μνά μι του Μαργέλι' πά στ'ν ώρα:
«Κόψι ούγια δέ πανί!
καλουρίζ'κού του... νινί»!
Γιά του γάδαρου ξιτίγιας,
έμ καμώματα 'νι τουτα,
νά καταδιχτώ νά πάρου
τ' 'Αμρσουδ', τ' γρηγιά, τ' φαφούτα;

Τούδα... τουδα... τ' άλουνγύρ'σα...
Τόκουσα μι του μαχαιρ':
«Οί γρηγιές σά θέλιν άντρα,
νά γαμπρουλουγιώντι στις γέρ'».

Τρίτου προυξινιά καλότ'χου,
τρίτου μέσα σ' ένα μήνα!
Τούτηνι' δά τνή λέγαν Νίνα!
Νίνα... Νίνα... ούνουματέλι'
πού χτυπά — ντίν, ντίν! — σάν κόρδα,
σά φλουρι τοί σάν κ'δουνέλι!
'Ηνταν τοί προυτιδουσιάνα!
Μπρόδαλ' άξαφνα καρσι μ'
τοί μωμίδ'ξι του πιτσι μ'!

Τί μουρφιά 'νταν 'φτη, τι νιάτα,
τι κουρμι σφιχτό, σά χέλι!
Γέλα τοί πιρέχα μέλι.
Σά σι λόγιαζι γκρημνίζαν
άπ' τούν ουρανό γι' άτζέλι,
τό' άμα μίλα — όχ, σιδντάδισ!
ίλιγισ τσιλάηδι π'λέλι!

Κάναμι διαστ'κά τ'ν άρ'δώναν —
άρρουστά τοί πέφτ' ή Νίνα!
«Όχ, φουρτουνίς! ή γι' άρρώστια
μιά του γύρ'ζι, μία του τοίνα.
Φέργου του γιατρού ά τ'ν κουράρ'
— δίνου τό' ένα κατουσάτ' —
τ' γλέπ', τ' ξιτάζ' — τοί γώ ά πλαντάζου:
τι έχι' ή Νίνα;... τι έχι' ή Νίνα;...
— Μη στιναχουριέσι, λέγι' μι,
είνι μέσ' στούν πέμπτου μήνα...

Αμα τώμαθι ή Μαρίγια,
μι του μ'νά πάλι μι τρόπου:
«Πάρι άγκαστρουμένι' τη γλ'ναίκα σ'
νά γλιτώγι'ς τό' άπ' έναν κόπου».

Εκλαψα τοί διαλουγίστ'κα...
Τόκουσα μι του μπαλτά
Έν είναι για μένα αυτά!

Ξαναγύρ'σά στού Μαργέλι' ιμ'
— γάδαρός τουν Θιός σ'χουρέσ' τουν!
Πές πους ψόφ'σι σάν παντρεύτ'κα
τοί μάφίτσι ιμένα ρέστουν.
Ξαναγύρ'σά στού Μαργέλι' ιμ',
πούνταν πάντα μέσ' στ'ν καρδιά μ'
τοί σι μία δδουμάδα μέσα
κάναμι χαρές τοί γάμ'!

Μόνι νά, ή γι' 'Αμρσουδά
πού άπόμ'νι πά στού ράφ',
μι μπαχτσέ τοί μι χουράφ',
ούλου τζιλουνι τη γλ'ναίκα μ',
ούλου είχαν π'λιά τό' αυγά
τοί ντουζντίναν τούν καθγά.
Τσ' ίλιγι' ή φαρμακουμύτα,
ή γρηγιά 'Αμρσουδά, ή σκρόφα:
«Σά δέν είσαστ' άφουρ'σμένις
γάδαρός σας έν ιψόφα!... »

Τν άποστόμουνι ή Μαρίγια,
π' δέ χαρίζ' μήδι σι μύγια,
πους μαθε γιατί παντρεφ' τοί,
τοί πιρνά, τοί νι'κουτσιρεφ' τοί,
τς πνίγι' ή ζούλια τό' ή χουλή
τοί τά βάζιν μι του ψόφου,
πούνι τ' ουρανοδ' δουλή.
Τοί τ'ν άπόσουνι γή μάνα τς
μι τουπέ τοί μι καμάρ':
«Κάναμι γαμπρό, μουρη σεις,
πού άξίζ' για δυό γαδάρ'...»

Α. ΑΡΑΒΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Μυτιλήνη, 1975

Σκίτσο: Γ. Κακαδέλλης

Στο χάρτη της Λέσβου
στο ορεινό χωριό ΧΥΔΗΡΑ προστέθηκε
ένα ζωντανό «κύτταρο» πολιτιστικής ζωής

ΤΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ «ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ»

Η 21η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ
Ερασιτεχνικών Θιάσων Αιγαίου
πραγματοποιήθηκε από
3 έως 12 Οκτωβρίου '08, στη Μυτιλήνη
από τις **ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΑΙΓΑΙΟΥ:**

- * Θ.Ο. Καλύμνου
- * ΔΕΠΤΑ Δήμου Μυτιλήνης
- * Θ.Ο. Νάουσας Πάρου
- * Θ.Ο. «Οι Άστεγοι» Μυτιλήνης
- * Θ.Ο. «Τέχνη» Πάτμου
- * Θ.Ο. ΔΕΠΠΑ Μυκόνου
- * Θ.Ο. «Πειραματική Σκηνή» Μήλου
- * Θ.Ο. DUENDE Ικαρίας
- * Θ.Ο. «Ο Σουρής» Σύρου
- * Θ.Ο. «Γαλησσά» Σύρου
- * Θ.Ο. Χίου
- * Θ.Ο. Κινημ. Λέσχης Τήνου
- * Θ.Ο. Σάμου
- * ΘΕΠΚΔ Ομήρειου Χίου
- * Θ.Ο. Συλλόγου Γυναικών Χίου
- * Θ.Ο. «Αρχιλόχος» Πάρου
- * Θ.Ο. Σύρου «Μπαστιάς»
- * «Λαϊκή Σκηνή» ΜΕΑΣ «Λήμνος»
- * Θ.Ο. ΑΜΕΣ «Νηρέας» Πάρου
- * Θ.Ο. Λέρου

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΧΟΡΗΓΟΣ
της 21ης Συνάντησης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΑΣ -
ΑΙΓΑΙΟΥ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
με τη στήριξη του ΔΗΜΟΥ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

Την Παρασκευή 29 Αυγούστου 2008 έγιναν τα εγκαίνια του μοναδικού στην Ελλάδα πρωτοποριακού Ψηφιακού Μουσείου.

Ιδρυτής του, το Μορφωτικό και Πολιτιστικό Ίδρυμα «Ν. Γ. Παπαδημητρίου» με οραματιστή και εμπνευστή τον Πρόεδρό του, Νίκο Παπαδημητρίου, που σε συνέντευξή του, μας είπε τα εξής:

«Ήθελα να τιμήσω τη Μυτιλήνη ως πνευματική έπαλξη αλλά και το χωριό μου τα Χύδρα, απ' όπου ξεκίνησε η οικογένειά μου και διακλαδίστηκε σε τόπους, πέρα ως πέρα ελληνικούς.

Με την ίδρυση του Μουσείου, εκτός από τον Γ. Ιακωβίδη, τιμάται και ο προ-προ-προπάππος μου, ονόματι Δημήτρης, που ήρθε απ' το Κόρβι της Άνδρου και ήταν ο παπός στα Χύδρα. Από τον παπα-Δημήτρη έγινε το όνομα Παπαδημητρίου. Ο γιος του Νικόλας γεννήθηκε στα Χύδρα, παντρεύτηκε την Χυδριώτισσα Ελισσάβετ, πήγαν στη Σμύρνη, στη Μενεμένη, όπου γεννήθηκε ο πατέρας μου Γιώργος, που παντρεύτηκε την Υδραία Αρχοντούλα, τη μητέρα μου...

Το Μουσείο τούτο δεν έχει ούτε έναν πίνακα σε καμβά. Αντίθετα έχει πάρα πολλούς πίνακες του μεγάλου, συμπατριώτη μας και σπουδαίου ζωγράφου του 19^{ου} αι. Γεωργίου Ιακωβίδη, σε ψηφιακή μορφή.

Το Μουσείο τούτο αποτελεί προσομοίωση ενός πραγματικού Μουσείου, με πολλαπλές λειτουργίες και δυνατότητες, με εκπαιδευτικό και ψυχαγωγικό χαρακτήρα.

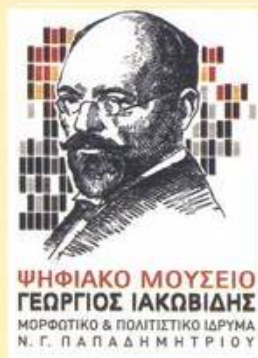
Με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών το Μουσείο έρχεται να αναδείξει μέσω βιωματικής και καλλιτεχνικής προσέγγισης, τη ζωή και το έργο του μεγάλου Έλληνα ζωγράφου Ιακωβίδη.

Στεγάζεται σε ένα νέο, παραδοσιακό κτίριο 200 τ.μ. και χωρίζεται σε τρία επίπεδα, στο ισόγειο, παρουσιάζεται η προσωπικότητα του ζωγράφου μέσα από τη ζωή και την πολύπλευρη δραστηριότητά του. Παράλληλα είναι χώρος μελέτης, προσφέρει τη δυνατότητα εκβάθυνσης στο έργο του, ενώ στο «πωλητήριο» του Μουσείου ο επισκέπτης μπορεί να βρει αναμνηστικά και χρηστικά αντικείμενα σχετικά με τον ζωγράφο και το έργο του.

Ο πρώτος όροφος είναι αφιερωμένος στην εργογραφία του Γεωργίου Ιακωβίδη, ενώ ο υπόγειος χώρος κατάλληλα εξοπλισμένος προσφέρεται για πλήθος εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, προσελκίζοντας τόσο τα σχολεία όσο και το ευρύτερο κοινό. Οι επισκέπτες έχουν στη διάθεσή τους μεγάλη ποικιλία ηλεκτρονικών συστημάτων ψηφιακής προβολής και διάδρασης, όπως οθόνες TFT, οθόνες Touch screen, διγλωσσο πάνελ με ενσωματωμένες και φωτιζόμενες έγχρωμες διαφάνειες, οθόνες κινηματογραφικής προβολής και οθόνες ολογραφικών παραστάσεων. Όλα είναι εγκαταστημένα σε ένα δίκτυο υπολογιστών και συστημάτων ελέγχου.

Έτσι, η Λέσβος έχει πλέον να προσφέρει στον ντόπιο, στη νεολαία, στα σχολεία, και στον επισκέπτη της μια γοητευτική και ολοκληρωμένη πολιτιστική διαδρομή, με αφετηρία τα Μουσεία της πόλης Μυτιλήνης και των περιχώρων της, ενδιάμεσο σταθμό το Ψηφιακό Κέντρο Γεωργίου Ιακωβίδη, στα Χύδρα, και κατάληξη το Μουσείο του Απολιθωμένου Δάσους, στο Σίγρι.

Μια ομάδα ανθρώπων, συνέχισε ο κ. Ν. Παπαδημητρίου, άλλοι καταγόμενοι από τη Λέσβο και άλλοι απλά ερωτευμένοι με αυτήν, δουλέψαμε, με ενθουσιασμό και πείσμα, για να γίνει το «όραμα» «πράξη». Πεποίθησή μας, ότι η προκοπή ενός τόπου, ειδικά στη λεγόμενη «περίφεια» δεν είναι ανάγκη να εξαρτάται από την κινητοποίηση — όχι πάντα δεδομένη... — του Κράτους. Μπορεί να στηριχθεί στις ιδέες, τις πρωτοβουλίες, την προσφορά, τη δουλειά των ανθρώπων του...»

1853 στις 11 Ιανουαρίου γεννιέται στο χωριό της Λέσβου ο **ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ.**

Από πολύ μικρός δείχνει ικανότητα να σχεδιάζει και να σκαλίζει κεφάλια σε ξύλο.

1865 ο θεός του, που ζούσε στη Σμύρνη, τον παίρνει μαζί του. Εκεί ο μικρός Γιώργος συνεχίζει τα μαθήματά του, αλλά και την επίδοσή του στη ζωγραφική.

1870 ξεκινάει τ' όνειρό του να σπουδάσει ζωγραφική στην Αθήνα. Σε όλα τα χρόνια στη Σχολή Καλών Τεχνών είναι πάντοτε πρώτος (8 Πρώτα Βραβεία), ενώ στο τέλος κερδίζει και μια σπουδαία υποτροφία που του επιτρέπει να 1877-1881 κάνει ανώτερες σπουδές ζωγραφικής στη φημισμένη Ακαδημία Καλών Τεχνών του Μονάχου, παίρνοντας από τον πρώτο κιόλας χρόνο «Αργυρό Μετάλλιο» για την απόδοσή του, ενώ στην αποφοίτησή του παίρνει και πάλι Μεγάλο Βραβείο.

1888 έχοντας γίνει διάσημος σε όλη τη Γερμανία, ιδρύει δική του Σχολή Ζωγραφικής στο Μόναχο. Παντρεύεται την Αγγαία Χατζηλουκά και αποκτά ένα γιο, τον Μίχη.

1900 εκθέτει την «Παιδική Συναυλία» στη Διεθνή Έκθεση στο Παρίσι, και κερδίζει Χρυσό Μετάλλιο. Η Ελληνική Κυβέρνηση του ζητάει να έρθει στην Αθήνα για να οργανώσει την Εθνική Πινακοθήκη. Ο Γεώργιος Ιακωβίδης δέχεται την πρόσκληση και επιστρέφει στην Ελλάδα.

1904 εκλέγεται Καθηγητής Ελαιογραφίας στη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας, ενώ από το 1910 ως το 1930 είναι και Διευθυντής αυτής της Σχολής. Το 1926 το Ελληνικό Κράτος ιδρύει την Ακαδημία Αθηνών και επιλέγει τον Γεώργιο Ιακωβίδη ανάμεσα στα πρώτα της μέλη.

1932 πεθαίνει στην Αθήνα και κηδεύεται με μεγάλες τιμές.

Από τα εγκαίνια του Ψηφιακού Μουσείου Γ. Ιακωβίδη ο Πρόεδρος του Μορφωτικού & Πολιτιστικού Ιδρύματος «Ν. Γ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ» Νίκος Παπαδημητρίου με τον Πρόεδρο του ΦΟΜ Περιλή Μαυρογιάννη

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: ΦΙΛΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ «Ο Θεόφιλος» • 1977 - 2007

Μέλος της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ερασιτεχνικού Θεάτρου (ΑΙΤΑ / ΙΑΤΑ)
και της Ομοσπονδίας Ερασιτεχνικού Θεάτρου Αιγαίου (ΟΕΘΑ)

ΘΕΑΤΡΟ • ΜΟΥΣΙΚΗ • ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ • ΕΚΔΟΣΕΙΣ • ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ • ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ • ΠΑΡΑΔΟΣΗ

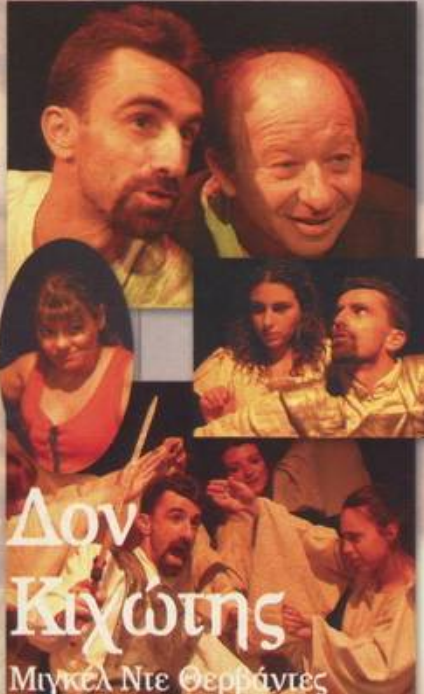
Studio Θεάτρου • Cinema Club PHOM • Λεσβιακή Βιβλιοθήκη • Εικαστικό Εργαστήρι • Εκθέσεις

ατζέντα φθινοπωρινών εκδηλώσεων '08 του ΦΟΜ

ΘΕΑΤΡΟ

CINEMA

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Δον Κιχώτης
Μιγκέλ Ντε Θερράντες

Επανάληψη των παραστάσεων του
ΠΛΩΜΑΡΙ 22 ΝΟΕ. '08
ΜΥΤΙΛΗΝΗ 29, 30 ΝΟΕ. & 1 ΔΕΚ.
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΘΕΑΤΡΙΚΟ STUDIO

Υποκριτική, Ορθοφωνία
Αυτοσχεδιασμός
Ψυχοσωματική Έκφραση
Τμήματα

- ★ για ΠΑΙΔΙΑ του ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
- ★ και για ΕΝΗΛΙΚΕΣ

κάθε ΤΡΙΤΗ και ΚΥΡΙΑΚΗ απόγευμα

ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ
για ΠΑΙΔΙΑ του ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ορθοφωνία - σωματικές ασκήσεις - αυτοσχεδιασμός

κάθε ΣΑΒΒΑΤΟ ώρα 11.00' - 13.00'

Αίθουσα: ΘΕΑΤΡΟ ΦΟΜ

Πληρωφ.: τηλ. 69 72 210 895

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ - ΑΛΕΞΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΣ

Ο Φ.Ο.Μ. "Ο Θεόφιλος" παρουσιάζει

Η Ελλάδα
στο έργο
δύο μεγάλων
δημιουργών

ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ
Οι παράνομοι
Το ποτάμι
Μπορντέλο
Μπαϊφρον

ΑΛΕΞΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΣ
...Μέχρι το πλοίο
Ευδοκία
Ηνιοχος

Τρία ντοκιμαντέρ
του Λάκη Παπαστάθη
αφιερωμένα
στους δύο κορυφαίους
σκηνοθέτες
και δύο σκηνηγείς
για το έργο τους

Τηλε-εκδήλωση της τμήρησης
με την παρουσία των
ο ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ
και η ΑΡΤΕΜΙΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Προλογιστές και μετέγερτοι:
Γ. ΜΗΛΑΚΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΛΑΚΗΣ ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ
ΜΑΝΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ
ΕΡΙΝΗ ΣΤΑΘΗ

Στο θέατρο του Φ.Ο.Μ. από 13 - 18 Οκτωβρίου 2008

Ανακαλύψτε
το ταλέντο σας
Ζωγραφίζοντας

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΓΙΑ ΜΙΚΡΟΥΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΥΣ

ΣΧΕΔΙΟ - ΧΡΩΜΑ - ΣΥΝΘΕΣΗ
ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗΣ - ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ

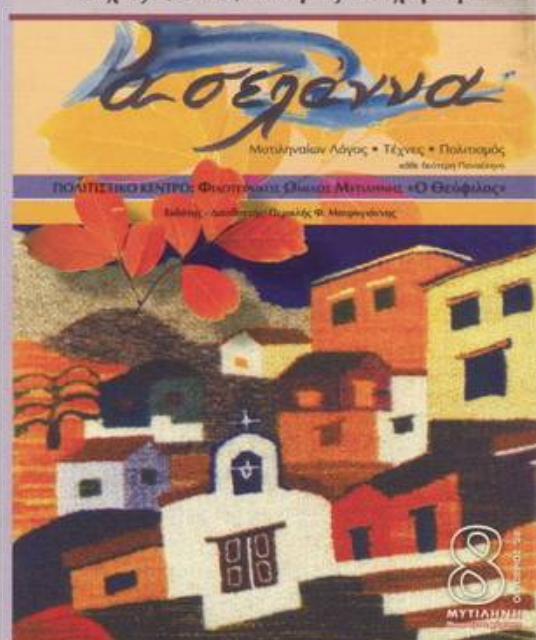
Διδάσκει ο Ζωγράφος - Γλύπτης
GRIGORIS

Mob. 6977 050257

(απογ. ώρες)

ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΦΟΜ

Το ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ του ΦΟΜ
Μυτιληναίων Λόγος - Τέχνες - Πολιτισμός
τεύχος 8/2008, Μοιράζεται χάρισμα

Τα Χριστούγεννα του 2008
κυκλοφορεί

ο τιμητικός τόμος
«ΛΕΥΚΩΜΑ»

30 ΧΡΟΝΙΑ ΦΟΜ

1977 - 2007/08

Μια ξεχωριστή έκδοση
ζωής και δράσης του Ομίλου μας

Η περιοδική πολυσέλιδη έκδοσή μας

ΜΥΤΙΛΗΝΗ

Λεσβιακά Γράμματα - Τέχνες

Ο Στ' τόμος είναι αφιερωμένος στο

ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

της Λέσβου και του Αιγαίου.

Συνεργασίες με θέμα

«Ερασιτεχνικό Θέατρο»

παρακαλούμε να μας σταλούν
το αργότερο μέχρι 31-12-'08

Κυκλοφορεί
την Άνοιξη '09

